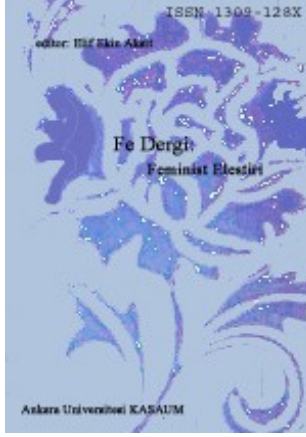

Yayınlayan: Ankara Üniversitesi KASAUM
Adres: Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Cebeci 06590 Ankara

Fe Dergi: Feminist Eleştiri 4, Sayı 1
Erişim bilgileri, makale sunumu ve ayrıntılar için:
<http://cins.ankara.edu.tr/>

Cinsel tacizle suçlanan feminist: Jane Gallop

Alev Özkazanç

Çevrimiçi yayına başlama tarihi: 28 Aralık 2012

Bu makaleyi alıntılanmak için: Alev Özkazanç, “Cinsel Tacizle Suçlanan Feminist: Jane Gallop” *Fe Dergi* 4, sayı 2 (2012), 44-56.

URL: http://cins.ankara.edu.tr/8_5.html

Bu eser akademik faaliyetlerde ve referans verilerek kullanılabilir. Hiçbir şekilde izin alınmaksızın çoğaltılamaz.

Cinsel tacizle suçlanan feminist: Jane Gallop

Alev Özkazanç*

Ünlü bir feminist edebiyat profesörü olan Jane Gallop, 1997 yılında çalıştığı Amerikan Üniversitesinde iki kadın öğrencisi tarafından cinsel tacizle suçlanmış, yapılan soruşturmanın ardından, cinsel taciz suçlaması haklı görülmemiş ancak üniversitenin “rıza dayalı gönül ilişkilerini” onaylamayan politika ilkesini ihlal ettiği için uyarı almıştı. Gallop, olayın ardından yazdığı “Cinsel Tacizle Suçlanan Feminist” adlı kitabında, hem kendi olayına açıklık getirmekte, hem de cinsel tacize karşı feminist siyasete dair çok çarpıcı ve etkili bir eleştiri yapmaktadır. Benim de benimsediğim bu yaklaşım çerçevesinde bu bildiride cinsel ilişkiler alanının feminist bir perspektifle hukuksal olarak düzenlenmesinin anlamına ve sınırlarına dair bir kavrayış geliştirmeye çalışacağım. Bu çerçevede, rıza, iktidar, güç asimetrisi, cinsellik, ayrımcılık, cinsiyetçilik, norm gibi temel kavramlar etrafında tartışmayı geliştirerek, temelde şu soruya yanıt arayacağım: Cinsiyet eşitliğiyle ilgili hukuksal düzenleme, neden ve nasıl mücadele ettiğimiz bazı normları yeniden üretmeye ya da pekiştirmeye yol açabilmektedir?

Anahtar Kelimeler: Cinsel Taciz, Rızaya Dayalı İlişkiler, Cinsellik, Üniversitede Taciz Politikaları, Feminist Pedagoji

A Feminist Accused of Sexual Harassment: Jane Gallop

As one of the well known feminist American professors of literature Jane Gallop wrote a book called “Feminist Accused of Sexual Harassment” in 1997. The book was about her case as a feminist professor who was accused of sexual harassment by two of her female students. In her book she defends her case and she also explicitly condemns the current university policies which regard the consensual relations as a form of sexual harassment. In this paper, I will make an argument in favor of Gallop’s position and will try to formulate a basic question around the debate. The question will be: while we the feminists are struggling against the sexist norms by using legal means, why and how are we inclined to reproduce or support those very norms?

Key words: Sexual Harassment, Consensual Relations, Sexuality, University Policies of Sexual Harassment, Feminist Pedagogy.

Giriş

Amerika’nın ünlü feminist edebiyat profesörlerinden Jane Gallop, 1997 yılında “Cinsel Tacizle Suçlanan Feminist” adlı bir kitap yayınladı.¹ Kitabın konusu Gallop’un 1993 yılında Wisconsin Üniversitesi İngilizce ve Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümünde Feminist Kuram dersleri verirken, danışmanlığını yaptığı iki kadın öğrencisi tarafından cinsel tacizle suçlanması olayıydı. Üniversitenin açtığı soruşturma sonucunda, Gallop’un iddia edilen cinsel taciz fiilini gerçekleştirmediği, buna rağmen üniversitenin “rıza dayalı gönül ilişkilerini” (consensual amorous relations) reddeden politikasını ihlal ettiği saptandı. Bu, Gallop’un ironik ifadesiyle, “dördüncü derece cinsel tacizden” sorumlu olduğu anlamına geliyordu. Gallop, kararın ardından yazdığı kitapta, hem başına gelen olay hem de cinsel taciz politikaları hakkında son derece çarpıcı açıklama ve eleştirilerde bulunuyordu.

Feminist politika, feminist pedagoji ve cinsel tacizle ilgili bir dizi önemli soruya ve sorun alanına işaret eden bu kitap, tahmin edileceği üzere hararetli bir tartışmaya yol açtı. Ben bu yazıda ne kitabın tartışma gündemine soktuğu, her biri kısmen bağımsız olarak ele alınıp derinleştirilebilir olan konuları tek başına ele alacak ne de kitabın yol açtığı tartışmayı özetleyeceğim. Daha çok, farklı tartışma eksenlerinin birbirleriyle bağlantılı olduğu noktada ortaya çıkan temel bir soruya odaklanacağım. Söz konusu soru şöyle ifade edilebilir: Zorunlu heteroseksüelliğin hâkim olduğu erkek-egemen toplumlarda, cinselliğin içerdiği tahakküm ve ayrımcılığa karşı hukuk yoluyla mücadele ederken neden ve nasıl oluyor da tam da karşı çıktığımız bazı normların yeniden üretilmesine ya da pekiştirilmesine yol açabiliyoruz? Bu soruna yanıt aramak üzere önce kitabın geniş bir özetini sunacak, ardından tartışmayı derinleştireceğim.

*Doç. Dr., Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Ankara Üniversitesi.

Cinsel Tacizle Suçlanan Feminist

Öncelikle, kitabın hem temel tezlerini paylaşan hem de yazım ve sunuş biçimini beğenen birisi olarak hiçbir özetin metnin gücünü yansıtamayacağını düşündüğümü belirtmek isterim. Kitap dört bölümden oluşuyor. Metnin kurgusunu iyi aktarabilmek adına ben de bu bölümlenmeyi izlemeyi tercih ediyorum.

“Cinsel Tacizle Suçlanan Feminist” adlı ilk bölümün temel sorusu şudur: “Cinsel tacizle suçlanan feminist ne tür bir feminist olabilir?” Bu soruya yanıt olarak Gallop, kitabın tümüne yayılacak biçimde kişisel öyküsünü anlatmaya başlar. Bu öykü 1970’lerde feminist olan birisi olarak Gallop’un entelektüel, politik, toplumsal ve cinsel uyanışının nasıl da ayrılmaz biçimde iç içe geçtiğinin öyküsüdür. İkinci dalganın başlarında harekete katılan genç bir öğrenci olan Gallop’un feminizm deneyimi okuma, öğrenme, kendini geliştirme ve cinsel arzunun kolektif bir deneyim olarak bir topluluk içinde, aidiyet ve derin duygusal paylaşımlar ortamında hercümerç olması temelinde şekillenmiştir. Gallop kendi yaşamında kurucu olan bu deneyimi enerji, arzu, dürtü, güç ve haz gibi güçlü terimlerle tanımlar. Bu anlatımda dikkat çeken, vurguyu hep, öğrenme ortamı ve tutkulu bir öğrencilik yaşamı ile cinsel gücünü keşfetmenin birlikteliği üzerine yapıyor olmasıdır.

“Bu çifte dönüşüm, o zamanlar “kadın kurtuluşu” olarak ifade ettiğimiz şeyi kişisel olarak deneyimleme tarzımdı. Öğrenmeye ve hazza bu erişim biçimi, daima benim feminizmden anladığım asıl şey olmuştur... Feminizm beni hem zeki hem de seksi yaptı, feminizm hem zekice hem de seksiydi.”²

Bölümün en çarpıcı sahnesi, Gallop’un 1971 yılında katıldığı bir feminist toplantının ardından düzenlenen kadınlara mahsus dans partisidir.³ Bazı erkek öğrencilerin zorla içeri girme çabalarına karşı kadınların bedenleriyle direndikleri, sergiledikleri dayanışmanın zaferini memelerini açıp dans ederek kutladıkları, “memelerin hem çok politik hem de çok seksi göründükleri” bu partide genç Jane, gecenin kendisi için en unutulmaz anı olarak, bir lezbiyen çiftin salona giriş anını öne çıkarır. Jane’nin hayranlıkla izlediği bu çift ona göre, bu partide vücut bulan cesur topluluk imkânının spektaküler görüntüsünü sunmaktadır. Diğerinden daha yaşlı ve daha feminen bir kılığa bürünmüş olan kadın, üniversitenin en tanınmış feminist profesörlerinden birisi; yanındaki genç ve erkek gibi giyinmiş olan kadın ise onun öğrencisidir. Gallop, o dönemlerde, sadece öğrenci ya da öğretmen olarak değil, asıl olarak kadınlar olarak biraraya gelen bu topluluğun, onları birbirinden ayıran toplumsal ve kurumsal rolleri aşan bir ortaklık içinde birleştiklerini söyler. Fakülte mensubu feministlerin öğrencilerini sadece “öğrenci” olarak değil, aynı zamanda “kız kardeşler” olarak gördükleri bu akademik ortam sayesinde Jane, çok daha iyi bir öğrenci, sonunda profesör olacak bir öğrenci haline gelmiştir. İşte Jane’i bu kadar etkileyen lezbiyen çift, bilgi ile özgürleşmenin birliktelikte düşünüldüğü bu farklı pedagojik ilişki biçiminin bedenleşmiş halidir.

Anlaşılacağı üzere Gallop, cinsel tacizle suçlanan bir feminist olmasını, bu tür bir feminist olmasına bağlamaktadır. Kitabın temel hedeflerinden biri de neden ve nasıl olup da, bir feministin cinsel tacizle suçlanabildiği bir ortamın oluştuğunu, bu ortamın feminizm açısından ne ifade ettiğini analiz etmektir. “Feminist bir cinsel tacizci” olarak ifade bulan bu çelişkinin tam ortasında kalmış olmayı Gallop, bu alana dair bilgi üretmek için bir fırsat sayar.

Gallop, 1971’den sonra, yani yirmi beş yıl içinde çok şeyin değişmiş olduğunu saptar. 1990’lı yıllara gelindiğinde, feminizm, cinsel taciz siyaseti ve akademideki kadın çalışmalarının durumu radikal biçimde değişmiştir ki Gallop bunu feminizmden bir uzaklaşma olarak tarif eder. Ona göre en önemli dönüşümlerden biri cinsel taciz kavramının sınırsızca genişlemesidir. Gallop, cinsel tacizde karşı çıkılan şeyin, cinsellik değil, ayrımcılık ve taciz olması gerektiğini yazar. Nitekim feministler 1970’lerde cinsel tacize çalışma yaşamında kadınlara yönelik bir ayrımcılık biçimi olarak karşı çıkmışlar ve yasaya böyle geçirmişlerdir. Oysa cinsel taciz kavramı, artık başlangıçtaki feminist anlamlarından bağımsız bir hayat kazanmış gibidir. Gallop’un kitaptaki temel tespitlerinden birisi burada ortaya konur: “Cinsel taciz ayrımcılıktan bağımsız olarak kavrandığında, bu bir ayrımcılık suçu olmaktan çok, cinsellik suçuna dönüşmektedir... Cinsel taciz, mesleki ilişkilere seks karıştırmak olarak tanımlanınca, aynı anda hem feminist hem de cinsel tacizci olmak işten bile değildir.”⁴ Kısacası Gallop, “çalıştığı atmosferi cinselleştirdiği için bu suçlamaya maruz kaldığını” düşünmektedir. “Entelektüel olan” ile “cinsel olan” arasındaki ayrıma dayanan ve cinsellik karşıtı olan bu yeni soğuk rüzgârlar, feminizmin Gallop için yaktığı ateşi söndürmekle tehdit etmektedir. Aynı zamanda bu sürece, akademideki kadın çalışmalarının başarısı ve kurumsallaşması da katkıda bulunmuştur. Artık kendilerini ortak bir topluluğun içinde birlikte öğrenen kız kardeşler olarak değil de sadece öğretmenler ve öğrenciler olarak gören feministler, pedagojik ilişkiye güç asimetrisi kavramı ışığında bakmaya başlamışlardır. Öğrenciler de feminist öğretmenlerini asıl olarak kendileri üzerinde iktidar sahibi olan kişiler olarak görmekte, dahası söz konusu olan feminist bir kadın öğretmen olunca

eleştiri daha da sertleşmektedir. Gallop hakkında açılan soruşturma sırasında bir öğrencinin dediği gibi “Jane Gallop, bunu yapan erkekler kadar kötüdür, hayır, daha da kötüdür”. Gallop, 1990’larda bir yandan cinsel taciz konusu en popüler feminist konu olarak yaygınlaşır ve kamuoyunda destek bulurken, bir yandan da cinsel taciz konusunda vurgunun kadınlara karşı yapılan ayrımcılık ve toplumsal cinsiyet boyutundan uzaklaşarak salt bir iktidar sorunu olarak kodlanmasını manidar bulur. Kavrayışın nasıl dönüştüğüne örnek olsun diye 1990’da ünlü bir cinsel taciz uzmanının görüşünü alıntılar: “gerçek değişim ancak cinsel taciz bir toplumsal cinsiyet meselesi olarak değil de profesyonel bir mesele olarak görüldüğünde gerçekleşebilir.”⁵ Bu bağlamda, iktidar salt kurumsal pozisyon asimetrisi olarak kodlanmakta, popüler kültürdeki cinsel taciz algısı mevki sahibi olan tacizci kadın figürü etrafında şekillenmekte; böylece bir kez daha “güçlü kadın” hedef yapılmaktadır. Sonuç olarak Gallop, feminizmden bağımsızlaşan bu algının, giderek feminizm-karşıtı bir hale dönebileceği, feminizmin bizzat kendisinin cinsel taciz olarak kodlanacağı bir geleceğe dair uyarıda bulunur.

Kitabın ikinci bölümü, “rızaaya dayalı gönül ilişkilerini” konu alır. Günümüzde birçok Amerikan üniversitesinin cinsel tacize karşı politika belgelerinde bu başlığa yer verildiğine işaret eden Gallop, bunun rızaaya dayalı ilişkilerin bir cinsel taciz biçimi olarak görüldüğü anlamına geldiğini yazar. Cinsel tacizin bu şekilde kodlanması “reddedilen şeyin, “istenmeyen yaklaşım” değil de cinselliğin kendisi” olduğu anlamına gelmektedir.⁶ Burada Gallop, kendine dair yapılan şikâyetin ayrıntılarına girmeye başlar. İki kadın öğrencisi, Gallop’u tacizin klasik tanımıyla (*quid pro quo*) suçlamışlardır.⁷ İddia şudur: Gallop bu iki öğrenciyle seks yapmak istemiş, ama karşılık bulamayınca profesyonel desteği keserek (birinde öğrencinin çalışmalarını yetersiz görüp eleştirerek, diğerinde referans mektubu yazmayı reddederek) misillemede bulunmuştur. Üniversitenin Olumlu Eylem Ofisinin yürüttüğü soruşturma sonucunda, seks yapmak amaçlı yaklaşım ve misilleme iddiaları geçersiz bulunmuş, ancak Gallop’un öğrencilerden birisiyle “rızaaya dayalı gönül ilişkisi” kurduğu saptanmıştır.⁸

Gallop bu durumu, ironik bir ifadeyle “dördüncü dereceden cinsel taciz” olarak yorumlar çünkü ona göre politika belgesinin konuyu ele alışında “cinsel taciz” ile “rızaaya dayalı ilişkiler” arasındaki fark niteliksel değil, niceliksel bir fark olarak belirlemektedir. “Rızaaya dayalı gönül ilişkileri” terimi, dar anlamda cinsel ilişki içermeyen “cinsel” bir ilişkiye, yani rızaaya dayalı cinsel ilişkilerden daha hafif bir cinsel taciz biçimine işaret eder. Böylece soruşturma, Gallop’un “cinsel olan” ile “entelektüel olan”, “profesyonel olan” ile “kişisel olan” arasındaki ayrımı ihlal ettiğini ortaya koymuştur. Gallop, buradan kalkarak, bu yaklaşıma temel oluşturan feminist bakışı güçlü biçimde eleştirir. Ona göre, “öğretmen ile öğrenci arasında “görünüşte” rızaaya dayalı olan ilişkilerin “aslında öyle olmayabileceği” türünden resmi ifadeler, öğrenci ile öğretmen arasındaki kurumsal güç farkını (power differential) gerekçe göstererek, öğrencinin rızasını baştan ve kategorik olarak reddetmektedir. Gallop, bu tür rıza eleştirinin, zorunlu heteroseksüelliğe dair radikal feminist eleştiriden kaynaklandığını teşhis ederek, bu yaklaşıma karşı kendi konumunu netleştirir. Ona göre “kadınları rıza gösterme hakkından mahrum etmek, bizim arzulayan öznelere değil de seks objesi olma statümüzü pekiştirmektedir. Bu nedenle cinsel yaklaşımların “istenir” olup olmadığı son derece önemlidir. Cinsel taciz ile korumacı yaklaşımların ortak noktası kadınların arzusunun tanınmamasıdır.”⁹

Bölümün geri kalanında Gallop, önce lisansüstü öğrencisiyken öğretmenleriyle, sonra da üniversitede hocalık yaparken kadın ve erkek öğrencileriyle girdiği çeşitli gönül ilişkilerini anlatır.¹⁰ 1970 sonlarında, politik, entelektüel ve kişisel bağlarla yakınlaşan bir topluluğun üyesi iken, aynı gruba dahil olan ve ayrıca tez komitesinde bulunan iki erkek hocasıyla kurduğu ilişkide kendini nasıl da hem çok seksi hem de çok ciddi bir akademisyen olarak hissettiğini, bu cinsel ilişkinin ona zarar vermek bir yana nasıl da güçlü hissettirdiğini anlatır. Öğrenci-öğretmen ilişkisinin her durumda öğrenciyi küçülttüğünü, aşağıladığını savunan konsensüse karşı, kendisinininki gibi deneyimlerin görünmez kılındığından şikâyet eder. Öğretmen olarak bazısı kendi öğrencisi bazısı olmayan öğrencilerle kurduğu gelgeç ya da romantik ilişkileri anlatıp bu öykülerden şu sonucu çıkarır:

“Bu ilişkilerde hem benim hem de öğrencilerin motivasyonları bazen acıklı bazen tatlı olsa da sonuçta sonsuzca insani idi. Bu motivasyonlar, insanların birbirleriyle ilişki kurmalarının çok çeşitli nedenlerini kapsıyordu: yalnızlık, sempati, başarısız bir ilişkiden yeni çıkmış olmak ve elbette hayranlık... Benim için seks, diğer şeylerden tamamen ayrı, hoş olmayan, alçak bir şey değil, daha çok muhabbet ve arkadaşlık dünyasına, yani insanların ilginç ve çekici buldukları diğer insanlarla temas kurduğu bir alana dair bir şeydir.”¹¹

Gerçekten de Gallop, “başka insanlarla neden ilişki kurduysam öğrencilerimle de aynı nedenle kurdum. Çünkü insan olarak ilgimi çektiler, çünkü aramızda bir imkân kıvılcımı parladı” derken son derece samimi ve etkileyicidir. Ne yazık ki 1990 başlarından itibaren gelişen bazı olaylar neticesinde, Gallop’un feminizm anlayışı

ve pedagojik felsefesi, samimi ve etkileyici bulunmak bir yana başına büyük bir dert açacaktır. Olaylar şöyle gelişmiştir: Gallop, 1990 başlarından itibaren rızaya dayalı ilişkilere dair üniversite politikalarına karşı eleştirisini kamusal olarak dillendirmeye başlar. Bunu yapma cesaretini, bir on yıldır delicesine aşık olup evlendiği bir adamla birlikte yaşadığı için artık öğrencileriyle cinsel ilişkiler kurmayor olmasından alır. Öte yandan özellikle lisansüstü öğrencileriyle çok yoğun sosyal ve kişisel ilişkiler kurmaya devam etmektedir. Gallop, pedagojik ve kişisel olarak en önemseydiği ilişki türünün lisansüstü öğrencilerle kurduğu danışmanlık ilişkisi olduğunu, entelektüel ve akademik gelişimine doğrudan katkı yaptığı öğrencilerle ilişkisinin hep çok kişisel ve yoğun ama aynı zamanda karmaşık ve zor olduğunu belirtir. İşte bu tür ilişkilerden birinin sonucunda cinsel taciz suçlamasıyla karşı karşıya kalmıştır.¹²

Üniversiteye Gallop'la birlikte çalışmak amacıyla gelen, Gallop'un lisansüstü dersine kaydolduktan hemen sonra ısrarla ondan danışmanı olmasını talep eden bir kadın öğrencinin bu talebini zevkle kabul eden Gallop, kişisel olarak zor da olsa onunla yoğun bir ilişki geliştirir. Bu ilişki, öğrencinin hocasıyla özdeşleştiği ve onu idealleştirdiği, ayrıca hafiften "erotik" yönü olan flörtöz bir ilişkidir. Ancak, Gallop, öğrencinin çalışmasını yetersiz bulup eleştirmeye başladığında, bunu kaldıramayan, giderek şüphesi ve öfkesi artan, kendini terk edilmiş hisseden öğrencisi, birkaç olayın ardından onu cinsel tacizle suçlamıştır. Bu, gerçekten de, soruşturmada da itham edildiği üzere, aidiyet, tutku, umut ve arzu barındıran bir "gönül" ilişkisidir. Gallop, soruşturmada verdiği ifadede, bu ilişkide öğrencinin kendisiyle tipik olarak bir "aktarım" (transference) ilişkisi kurduğunu, aktarımın hem bir aşk ilişkisi hem de iyi bir öğretmen olmak için gerekli olduğunu söylemiştir. Soruşturma sonucunda üniversite, öğrencilerle bu tür ilişkiler kurmaması yolunda bir uyarıda bulunur. Gallop, bu uyarıyı çok tehlikeli bulur. "Gönül ilişkileri" kavramının bu şekilde genişlemesi, pedagojik ilişki tam da "rızaya dayalı bir gönül ilişkisi" olduğundan, en verimli pedagojik ilişkileri yasaklama noktasına gidebilecektir."¹³

Üçüncü bölüm, "Entelektüel Sorgulama Konusu" adını taşır. 1990'larda Amerika'daki feminist politikaya dair en çarpıcı eleştirilerin yer aldığı bu bölüm, Gallop'un cinsel tacizle suçlanmasından bir yıl önce düzenlemeye kalkıştığı bir konferans etrafındaki tartışmalara yoğunlaşır. Gallop'un amacı, rızaya dayalı ilişkiler konusunda hâkim görüşe karşı bir tartışma alanı açabilmek için, farklı disiplinler içinden cinsellik ile pedagoji arasındaki ilişkilerin sorgulandığı bir zemin yaratmaktır. Gallop kendi kişisel çalışma alanları olan seks ve pedagojinin bu konferansta birlikte tartışılması fikrinden büyük heyecan duyarken, ne yazık ki aynı heyecan fakültenin diğer feminist hocalarında görülmez ve onların itirazları sonucunda konferansın ismi ve içeriği değiştirilir. Konferans, "Öğrenci-Öğretmen arasındaki Gönül İlişkileri" yerine, "Pedagojik olan ile Kişisel olan" başlığını alacaktır. Feminist hocalar ve bu arada üniversitenin Olumlu Eylem Ofisinin başkanı olan kadın akademisyen, bu tür bir konunun tartışılmasının cinsel tacizcileri destekleyebileceğini ve cinsel taciz mağduru olan öğrencilerin acı çekmesine neden olabileceğini söyleyerek konferansı engellemişlerdir. Gallop, bu itirazın geri planındaki korumacı ve otoriter anlayışa karşı sert eleştiriler yöneltir. Bunu, öğrencileri korumak ve onların acı çekmesini önlemek adına önemli konuların açıkça tartışılmasına geçit vermeyen ve böylece bilginin gelişmesini önleyen bir yaklaşım olarak yargılar. Feminizm içinde bu tür bir eğilimin 1980 sonrasında güçlendiğini ve önce pornografi sonra da cinsel taciz konusunda verilen benzer tepkilerle bu konularda açık tartışmanın engellendiğini yazar. 1982'de anti-pornografi mücadelesi doruktayken, Barnard Kolejinin feminist bir perspektifle düzenlemek istediği cinsellik konulu konferansın "Pornografiye Karşı Kadınlar" tarafından engellenmiş olmasını feminizm tarihinde bir dönüm noktası olarak değerlendirir.

"1990'larda cinsel taciz en hararetli feminist sorun olarak pornografinin yerini aldı. Pornografi gibi cinsel taciz de geniş bir kitleye ulaşmayı sağlar. Pornografide olduğu gibi, taciz üzerine odaklanılması da, yaygın olarak yanlış anlaşılma riski taşır: sanki burada cinsiyetçiliğe değil de, cinselliğe itiraz ediliyormuş gibi. Ve aynen pornografi gibi taciz meselesi de entelektüel sorgulamaya karşı çıkan korumacı bir feminizme yol açar."¹⁴

Gallop, Barnard konferansının engellenmesiyle kendi konferansına yönelik tepkiler arasındaki benzerliğe dikkat çeker. İlkinde nasıl cinsellik konulu konferans pornografik bir olay olarak görüldüyse, pedagoji ve seks konulu konferans da bir tür cinsel taciz olarak görülmüştür. Nitekim "Pedagojik olan ile Kişisel olan" başlıklı konferans sürerken, salonun dışında toplanan "Cinsel Tacize Karşı Öğrenciler" adlı grup, "Saygın Profesörler bu işi pedagojik olarak yapıyorlar" yazılı çıkartmalar dağıtmış ve Gallop'u "tacizci" ilan ederek konferansı boykot çağrısı yapmışlardır.

Bölüm, Gallop'a yöneltilen cinsel taciz şikâyetine dair çok önemli bir ayrıntının anlatılmasıyla son bulur.¹⁵ İki kadın öğrenci, Pedagoji Konferansından beş ay kadar önce "Olumlu Eylem Ofisi"ne başvurmuş;

“Ayrımcılık Şikâyetleri” adlı formun “cinsel tacizle” ilgili kısmını işaretleyerek şikâyetlerini bildirmişlerdir. Formun, “ne tür bir çözüm bekliyorsunuz?” başlıklı kısmına, Gallop’un kınama alması, şikâyetçilerin akademik çalışmasını değerlendiren bir konumdan çıkarılması ve bölümün cinsel tacizle ilgili bir mekanizma yaratması gibi klasik dilekleri sıralamışlardır. Ancak Gallop, bu tür formlarda pek rastlanmayan ve öğrencilerin birinci sırada dile getirdikleri bir başka talebin daha varlığına dikkat çeker. Buna göre, “hakkında şikâyette bulunulan kişi, bu şikâyeti herhangi bir şekilde entelektüel sorgulama konusu yaptığı takdirde bunun misilleme oluşturacağını bilmelidir.” Önceleri bunun gizlilikle ilgili bir talep olduğunu sanan Gallop, öğrenciler onu ve kendi kimliklerini açık ederek durumu medyaya yansıttıklarında, asıl hedeflerinin gerçekten bu konuda entelektüel sorgulamayı engellemek olduğunu anlar ve kendini Olumlayıcı Eylem Ofisinin yetki alanının bu kadar genişlemiş olmasının doğrudan tehdidi altında hisseder. Neyse ki Gallop cinsel tacizden suçsuz bulunmuştur, aksi takdirde çalıştığı üniversite bu kitabın yazılmasını önleyebilirdi.

Ve nihayet, dördüncü bölüm. “Öğrencilerini Öpmekle Suçlanan Profesör” adlı son bölümde Gallop, taciz politikasına dair yaptığı eleştiriler ile kendi olayının gelişim evrelerini içi içe geçirerek anlattığı öyküyü tamamına erdirir. Burada bir başka konferans anlatısı üzerinden hem genç Jane’in 1971 yılında katıldığı feminist dans partisine bir geri dönüş yapılır hem de cinsel taciz şikâyetinin “sırrı” açığa çıkarılır. Gallop’un sonradan kendini suçlayacak olan iki öğrencisi ile birlikte 1991 yılında katılmış olduğu 1. Lisansüstü Öğrencileri Gay ve Lezbiyen Konferansında geçen bazı olaylar, öğrencilerin iki yıl sonra Gallop ile yaşadıkları ilişkiyi, geriye dönüp bakarak “cinsel taciz” olarak kodlamalarına yol açmıştır.¹⁶ Gallop, bu konferansı kolektif duygu, aidiyet ve aynı davaya adanmanın hâkim olduğu, profesyonel ile kişisel olanın iç içe geçtiği tam da bu nedenle oldukça “erotik” bir ortam olarak anlatır. Uzun yıllardır kurumsallaşmış olan kadın çalışmaları konferanslarından farklı olarak yeni gelişen gay ve lezbiyen çalışmaları alanında özellikle de alanın lisansüstü öğrencilerinin katıldığı bu konferans, entelektüel enerji ile cinsel enerjinin birbirini beslediği, oturum aralarında gelişen flörtlerin oturumlarda da sorular ve yorumlarla devam ettiği “seksi” bir ortam olarak Gallop’a 1971’deki feminist hafta sonunu hatırlatmıştır. Gallop, özellikle de konferansın lisansüstü öğrenci konferansı olmasından çok etkilenmiştir. Ona göre, lisansüstü öğrenci olmak ile gay ve lezbiyen olmak birbirine eklenerek bu konferansın biricikliğini oluşturmuştur. Gallop, konferansta bir soru sırasında bu duygusunu katılımcılarla paylaşmak ister ve şöyle bir espri yapar: “Benim cinsel tercihim lisansüstü öğrencilerdir.”¹⁷

Hayatında daha önceleri de kötü ve anlaşılmayan espriler yapmış olan Gallop, bu seferkinin sonuçlarından oldukça kötü etkilenecektir. Sonradan şikâyetçi olan iki öğrenci Gallop’un kendileriyle seks yapmak istediğini bu şekilde fark etmiş olduklarını söyleyeceklerdir. Gallop, bu ifade ile genel olarak lisansüstü öğrencilere olan hayranlığını belirtmek istemiş oysa çoğu kişi onu, öğrencileriyle yatan, yani, onlara öğrenci-entelektüel olarak saygı duymayan birisi gibi görmüşlerdir. Öte yandan konferans sırasında kimse Gallop’a bu konuda bir şikâyet ve serzenişte bulunmuş değildir, dolayısıyla Gallop yanlış anlaşıldığını bilmeksizin ertesi gün son ve ölümcül bir hata daha yapacaktır. Konferansın bitiminde, aralarında danışmanlığını yaptığı öğrencisinin de olduğu bir grupta bir lezbiyen bara giden Gallop, öğrencilerle içki eşliğinde sohbet ve dans eder.¹⁸ Sohbetin konularından birisi, danışmanı olduğu kadın öğrencisinin, üzerinde birlikte çalıştıkları bir konuda ertesi gün sunacağı bildiridir. Bildiri erotizm ve pedagoji ilişkisi üzerinedir ve bu konu kaçınılmaz olarak aralarındaki gerilimi de içerir. Bu öğrenci partiden erken ayrılmak isteyince, her zaman yaptıkları gibi vedalaşmak için birbirlerini kucakladıklarında her nasılsa güle güle öpücüğü “gerçek bir öpüşmeye” dönüşüvermiştir. Gallop, bu kucaklaşma ve öpüşmenin, aynen genç Jane’in hayranlıkla izlediği lezbiyen çift örneğinde olduğu gibi, içinde buldukları o ortamın özgürleştirici ruhunu bedenleştiren bir performans niteliği taşıdığını, bu nedenle özel bir anlam yüklendiğini ve seyrediliyor olma duygusunun her ikisini de kendiliğinden öpüşmeye sevk ettiğini açıklar. Ona göre, bu öpüşme sahnesi “yasak bilgi ağacının meyvesini birlikte tadan kadımlar” olarak lezbiyen pedagojinin fantezisini sergilemiştir.

Oysa Gallop fena halde yanılmıştır. Öğrenci bir yıl sonraki şikâyetinde bu öpüşmeden rahatsız olduğunu ama söylemeye çekindiğini ifade edecektir.

“Yanılmıştım. 1971’de yaşadığımı hayal etmiş olabilirim ama 1991’deydik. Ve bir öğrenci ile profesörün öpüşme sahnesi artık seksi ve yeni feminist pedagojik imkânlara değil de cinsel tacize işaret ediyordu. Benim bir kadın olmam, feminist olmam, cinselliği araştıran bir konferansta bulunuyor olmamız, öğrencimin de bu aleni gösteriye açıkça katılmış olması, tüm bunlar hiçbir şey fark ettirmemişti. Tüm bu anlamlar, onun öğrenci benimse profesör olmam olgusu tarafından geçersizleştirilmişti.”¹⁹

Bu olaydan iki yıl sonra Jane Gallop olayı bir öğrenci gazetesi ve yerel medyada özellikle öpüşme sahnesi öne çıkarılarak ele alınır. Gazetede haber, “öğrencilerini öpmekle suçlanan profesör” başlığıyla sunulmuştur. Bu olayın medyadaki sansasyonel sunum tarzından rahatsızlık duyan Gallop, biraz düşününce aslında sorunun, öpüşme edimi merkezli bir duygulanım yaratmak olmadığını, daha çok, duygular ile bilgi arasındaki bağın kopması olduğunu kavrar. Nitekim kendisinin de “benim cinsel tercihim tez öğrencileridir” derken ya da öğrencisiyle öpüşürken spektaküler bir duygulanım yaratmayı hedeflemiş olduğunu teslim eder. Üstelik Gallop, yazdığı kitaba “Cinsel Tacizle Suçlanan Feminist” adını seçerken de kendini spektaküler biçimde göstermeye devam etmektedir. Dolayısıyla kitap şu cümleyle son erer: “Konferansta öğrencimi öperek spektaküler bir şey yaratmaya çalışıyordum. Ama anlaşılmayı başaramadım. Bu kitabı yazarak şansımı bir kez daha denemek istedim.”²⁰

Tartışmanın Terimleri: Temel Sorun

Bence Gallop bu sefer oldukça başarılı olmuştur. Kitaptaki açık ve içten yaklaşım, spektaküler bir davranışın doğru anlatmaya yetmeyebileceği bir karakteri son derece net bir şekilde ortaya koymaktadır. Elbette bu tür bir karakter ve onun dünya görüşü birçokları tarafından yine de hoş ve ikna edici bulunmayabilir. Gallop’un “kişisel olan” ile “pedagojik olan” arasında tam bir örtüşme varsayan ya da bunu hedefleyen romantizmi uygunsuz ve aşırı bulunabilir. Hatta birçokları Gallop’un tarzını romantik bulmaktan çok, frapan, narsistik, teşhirci, otoriter ya da provokatif gibi terimlerle kavramayı tercih edeceklerdir.²¹ Bu tarzın, öyle ya da böyle tanımlansın, riskli bir varoluş biçimi olduğu açıktır. Gerçekten, Gallop, tez öğrencileriyle olan ilişkisini diğer öğrenci-öğretmen ilişkilerinden o derece ayrı ve üstün bir yere koymaktadır ki, böyle ilişkilerin diğer “sıradan” öğrenciler nezdinde kibirli, dışlayıcı ve hatta aşağılayıcı olarak görülmesi mümkündür. Dahası, Gallop belki kendi arzu ve duygularına fazlaca gömülmüş, bu nedenle duygusal yakınlık geliştirdiği öğrencilerin bile gerçekliğini tam olarak algılamaktan yoksun, onların duygularından çok kendi duygularını önemseyen, ilişkideki aktarım sorunlarıyla başetmeyi beceremeyen, biraz ben-merkezci ve hatta narsisist birisi olarak da değerlendirilebilir.²² Ancak tüm bu eleştiriler tartışmaya değer ve hatta doğru olsalar bile bu karakter özellikleri onu cinsel tacizci yapmaya yetmeyeceği gibi kitapta sunduğu analizlerin değerini de düşürmez.

Kitapta ortaya konulan tartışma konuları birbiriyle ilgili birkaç farklı düzlemde ele alınmayı ve her düzeyin kendi içinde derinleştirilmesini hak ediyor. Ancak ben, bu yazının sınırları çerçevesinde, sadece temel tartışma eksenlerine işaret ederek, aralarındaki örtüşme alanına dair önemli gördüğüm bir konuyu sorunsallaştırmaya çalışacağım. Kitabın öne çıkardığı tartışma eksenlerinden belki de en önemlisi 1970’lerin feminizmi ile 1990’ların feminizmi arasındaki farklılık sorusu. Burada, 1970’lerin devrimci halesinin yitmesiyle birlikte feminizmin daha muhafazakâr ve/veya bürokratik gündemlere nasıl daha eklemli hale geldiği sorusu var. Buna bağlı olarak yaygın bir kitleleşmenin yaşandığı bu dönemde feminizmin kendi içinde kutupsallaşması, bazı damarların paternalist ve bağınaz eğilimler sergilerken, diğer damarın post-modern atmosfere uyarlandığına dair analizler yapılabilir. İkinci tartışma eksenini, feminist pedagojiyle ilgili. Kişisel olan ile pedagojik olan arasındaki ilişki meselesi feminist pedagojide her zaman yakın bir ilişki içinde düşünülmüş olmakla birlikte, Gallop olayı üzerinden bunun yeniden değerlendirilmesi gerekebilir. Bir başka sorun, cinsel taciz suçunun tam olarak ne suçu olduğuna dair. Bu, asıl olarak bir ayrımcılık suçu mudur, yoksa bunu aşan düzeyde cinselliğin denetlenmesine dair bir perspektifi de içermekte midir? Bu soru elbette daha temel bir soruya bağlanır. Cinsiyetçilik ile cinsellik arasındaki ilişki nedir? Verili eril tahakküm koşullarında bunları ayırmak ne kadar mümkündür ve neden gereklidir? Ayrıca, kitapta ortaya konan bir diğer temel soru iktidar kavrayışımızla ilgilidir. İktidar ya da iktidar asimetrisi kavramları sosyolojik ve hukuki olarak ne ifade eder? Rıza kavramının feminist ve hukuki anlamları arasında ne gibi bir fark vardır? “Görünüşte” rıza göstermek ile “gerçek” rıza nasıl ayrıştırılabilir? Ve elbette, cinsellikte rıza ne anlama gelir? Bu sorular çok daha fazla çeşitlendirilebilir. Tüm bu soruların birbirine bağlandığı noktada beliren temel soru ise bence şudur: Zorunlu heteroseksüelliğin hâkim olduğu eril toplumlarda, cinselliğin içerdiği tahakküm ve ayrımcılığa karşı hukuk yoluyla mücadele ederken neden ve nasıl oluyor da tam da karşı çıktığımız bazı normların yeniden üretilmesine ya da pekiştirilmesine yol açabiliyoruz?

Gallop’un kişisel ve politik deneyiminden kalkarak bu soruya verebileceği yanıtı çıkarsamak zor değil. Ona göre zorunlu heteroseksüellik eleştirisinden kalkarak, heteroseksüel cinselliğin zorunlu olarak kadının arzu ve hazzını reddeden biçimde yaşandığı, dolayısıyla kadının gerçek bir rızasının olamayacağı sonucu çıkarılamaz. O halde, her heteroseksüel ilişkinin, özellikle de aralarında güç asimetrisi bulunanlar arasında yaşanan cinselliğin normunun saf bir tahakküm ve suiistimal ilişkisi olduğunu söyleyerek bunun üzerinden paternalist bir hukuksal

düzenleme yapmak, kadınları bir kez daha arzusu olmayan, pasif ve aciz varlıklar olarak kodlamak anlamına gelecektir. Açıkça ki Gallop'un yaklaşımı, iktidar ile cinsellik arasında, norm olarak (hetero)seksüellik ile somut olarak yaşanan cinsel pratikler arasında oldukça karmaşık bir dolayımın varolduğunu kabul etmektedir. Elbette iktidar ile cinsellik arasındaki ilişki sorusu çok daha geniş bir çerçevede ele alınarak derinleştirilebilir.²³ Bense bu yazıda bu karmaşık dolayımı, genel olarak iktidar-cinsellik ilişkisi çerçevesinde değil de, özel olarak öğrenci-öğretmen ilişkisi etrafında ele alarak ilerleyeceğim. Bu çerçevede önce cinsel tacize dair norm sorusunu gündeme getirecek, sonra da bunun belirli bir pedagojik norm ile bağlantısına işaret edeceğim.

Cinsel Taciz ve Gönül İlişkileri: Bir Norm Sorunu

Öğretmen-öğrenci arasında rızaya dayalı ilişkiler konusunda literatürde genel olarak dile getirilen üç tür farklı eleştiri sözkonusu: İlki, bu tür ilişkilerdeki rızanın aslında “görünüşte” olduğu, öğrenci-öğretmen ilişkisinin doğası gereği bunun bir suiistimal ilişkisi olduğu tezi; ikincisi, ilişki tam bir rızaya dayalı olsa bile, “dans bitince” bunun mutlaka öğrencinin aleyhinde sonuçlar doğuracağı, öğretmenin kişisel duygularını değerlendirmelerine yansıtacağı varsayımı; ve nihayet ilişki rızaya dayalı olup aynı zamanda uzun sürüyorsa bunun da diğer öğrenciler nezdinde bir eşitsiz muamele, tarafgirlik ve kayırmacılık sorunu yaratacağı tezi. İlgili literatürde bu üç farklı eleştiri çoğu zaman birlikte savunulduğu halde, bunların farklı yaklaşımlar olduğunu tespit etmekte fayda var. Nitekim Gallop, öğrenci-öğretmen ilişkisine dair gelişen ilk tepkilerde soruna asıl olarak pedofili ya da ensest terimleriyle yaklaşıldığını, son zamanlarda ise kurumsal olarak çok daha ılımlı ve hukuki bir dilin hâkim olmaya başladığını tespit eder.²⁴ İlk yaklaşım, bu ilişki türünü cinsel tabu olarak görür ve sert bir duygusallıkla çevrelerken; “çıkarcı çatışması” gibi bir kavrama yaslanan hukuki bakış açısı, sorunu makullük, sağduyu ve mesleki sorumluluk sorunu olarak kodlamaktadır.

Şimdi, öncelikle öğrenci-öğretmen arasındaki gönül ilişkisinin ancak görünüşte rızaya dayalı olduğu, aslında kaçınılmaz olarak bir suiistimal ilişkisi olduğu tezine bakalım. Bu teze göre bu ilişkinin normu bir cinsel taciz biçimidir. Burada Gallop ile karşıtları, iktidar ile cinsellik arasındaki ilişki ve normların işleyişi hakkında oldukça farklı kavrayışlara sahip görünüyorlar. Gallop'a yöneltilen temel eleştirilerden birisi cinsel tacizin “normunu” ciddiye almadığı, bunun yerine kendi kişisel deneyimini öne çıkardığı yolundaydı. Buna göre, Gallop, kendi “istisnai” kişisel deneyimini genelleştirerek, “asıl sorunu” gözden uzaklaştırmaya hizmet etmişti. Örneğin Modleski, kitabın ardından yapılan tartışmada kimsenin feministlerin yıllarca mücadele ettikleri en tipik cinsel taciz biçimine değinmediğinden yakınıyor, “cinsel tacizin normunun, üst olan erkek ile astı olan kadın arasındaki, sıklıkla iktidarın suiistimalini içeren ilişki” olduğuna dikkat çekiyor ve şöyle yazıyordu:²⁵

“Cinsel taciz ve öğrenci-öğretmen cinsel ilişkisiyle, ya da işçi-patron ilişkisiyle ilgili normlara dikkat çekme girişimi, her zaman koro halinde bir “peki ama?” çıkışıyla karşılanıyor: “Peki ama öğretmenini taciz eden öğrenciye ne demeli?”, Peki ama alt pozisyondaki erkeği taciz eden kadın? Peki ya erkek öğrencisiyle ilişkiye giren kadın öğretmen? Ya Cinsel tacize uğradım diye yalan söyleyen? Ve şimdi de ilişkileri rızaya dayalı olan orta-yaşlı lezbiyen çift, (danışman-öğrenci çifti) peki buna ne demeli?”. Hiç kuşkusuz tüm bu istisnalar gerçektir. Sorun şu ki, kimse norm (üstte erkek, altta kadın) hakkında konuşmak ve bu normun kırılma tarafına vereceği zararın nasıl önlenebileceğini sorgulamak istemiyor.”

Modleski, norm olarak gördüğü ilişki türüne örnek olsun diye gerçek bir öykü anlatır.²⁶ Bu öyküde, başı belada ve duygusal olarak kırılma olan lisans öğrencisi genç bir kadın, her zaman öğrencilerine duygularını açmalarını öğütleyen, ayrıca hakikat, güzellik ve aşk hakkında bilge bir kişilik olan şiir hocasının odasına gidip ona sorunlarından söz açtığı bir gün hocası onu öpmeye başlar ve öğrenci de buna karşılık verir. Ne yazık ki öğrenci bu öpüşmelerin öğretmen için de bir şey ifade ettiğini, öğretmenin kendisine âşık olduğunu sanmış ve hatta onun kendisi için karısını terk edeceği fantezisini bile kurmuştur. Öğretmen ona bu tür sözler vermiş olmasa da öğrencisi, saygı, büyük hayranlık ve güven duyduğu öğretmeni idealleştirmiştir. Ancak zavallı öğrenci çok geçmeden hocasının kendisiyle “gönül eğlendirdiğini” fark eder. Öğrencinin kendine tutulduğunu anlayan ve bu konuda yakın çevresinden özel bir uyarı alan öğretmen, ona soğuk davranmaya ve kaçınmaya başlamıştır. Sonuçta bozguna uğrayan ve ruhsal olarak çöken öğrenci okulu bırakmak zorunda kalır. Modleski, öğrencinin öğretmenin davranışını kabul ettiği, tacize uğramış gibi davranmadığı ve formel şikayet yoluna gitmediği bu olayı, aslında öğretmene duyulan saygı ve güvenin suiistimal edildiği ve sonuçta öğrencinin büyük zarar gördüğü bir taciz olayı olarak değerlendirir.

Bu örnekte öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişkinin tipik olarak pedofili ve ensest-benzeri olarak kavrandığı açıktır. Elbette konuyu pedofili-ensest terimlerinden ziyade daha karmaşık bir rıza sorunu

çerçevesinde ele alan daha incelikli itirazlar da mevcuttur. Örneğin Gallop'u "haksız fiil erotizmi" yapmakla eleştiren feminist hukukçu Carol Sanger, rızaya dayalı ilişkilerin taciz olmadığını teslim etse de, yine de tam bir rızaya dayalı olmayabileceği, tam rızaya dayalı olsa da çıkar çatışması, misilleme ve kayırmacılık riski taşıdığı gerekçesiyle bu ilişkilerin düzenlenmesi gerektiğini ileri sürer.²⁷

Görüldüğü üzere, bu tartışma büyük ölçüde rıza kavramı etrafında dönmektedir. "Rıza" kavramı son otuz-kırk yılda feminist ceza hukuku yaklaşımlarında çokça ele alınmış ve bu tartışma özellikle tecavüz yasalarında önemli değişiklikler yapılmasına katkıda bulunmuştur. Buna rağmen rıza kavramı hem feminist hukuki literatürde hem de uygulamada tartışma yaratmaya devam etmektedir.²⁸ Yine de feminist literatürdeki genel eğilimin şu yönde olduğu tespit edilebilir: Feminist hukukçular bir cinsel bir eyleme açıkça hayır denmemiş ya da direniş göstermemiş olmasının kadının rıza gösterdiği anlamına gelmeyeceğini, çünkü açık zorun yanı sıra rızayı geçersizleştiren birçok faktör bulunduğunu iddia ederek, somut-olumlu bir evet (affirmative yes) denmiş olmasını önemsemektedirler. Rıza göstermiş sayılmak için sözlü ya da davranışsal olarak olumlu bir ifadenin gerekli olmasının yanı sıra, ayrıca rıza göstermek niyeti de mevcut olmalıdır. Kısacası, rıza kavramı giderek belirgin biçimde açık bir zor kullanımı ve zora karşı direnmenin dar çerçevesinden çıkarılarak, bilgiye dayalı seçme, özgürlük, sahicilik, kapasite gibi kavramlarla birlikte ele alınmaktadır.

Üniversitelerde öğrenci-öğretmen arasında rızaya dayalı ilişkilerin yasaklanması durumunda da benzer bir rıza kavrayışının geçerli olduğunu görüyoruz. Nitekim Sanger'in Gallop'a yönelik hukukçu eleştirisi asıl olarak onun karmaşık bir bağlamdaki rıza sorununu çok basite indirgediği teması etrafında şekillenmiştir. Ona göre, rıza hem gönüllü hem de bilgilendirilmiş (informed) olmalıdır ve eğitim ilişkileri bağlamında bu oldukça sorunludur. Cinsel tacizde sorun cinsel hamlenin "istenmemiş" (unwelcome, unwanted) olmasıdır, yoksa cinsel ilişkiye rıza gösterilmiş olabilir ve bu onu taciz olmaktan çıkarmaz. Yani, bir cinsel yaklaşım hem istenmemiş hem de rıza gösterilmiş olabilir. Sanger'e göre, cinsel tacizde sorun, cinsel ilişkiye değil, iktidara gösterilen rıza sorunudur. Sanger, "sekreterler istemedikleri halde patronlarının çamaşır işlerini yapmaya nasıl rıza gösteriyorlarsa, aynı nedenle, yani arada bir güç ilişkisi olduğu için, öğrencilerin de evet demiş olmasını rıza göstergesi olarak ele alamayız" der.²⁹ Öğretmenin davranışı istenmemiş olduğu halde öğrenci iktidar ilişkisi nedeniyle rıza göstermiş olabilir.

Sanger, ikinci olarak "bilgilendirilmiş" rıza kavramını açıklarken aynı zamanda öğretmeniyle ilişki kuracak bir kadının ihtiyaç duyduğu bilgileri de sunar. "Öğrenci hocasının kendini çok akıllı bulduğunu, karısını terkedip onunla olacağını ya da sonsuza kadar onu seveceğini nereden bilebilir ki?" Ona göre bunlar her aşğın alması gereken risklerdir. Yasa, (kişisel özellikler ya da karakter gibi konularda) bir inanç ya da temsile bakarak davrananların, gönüllü girdikleri sözleşmelerin sonuçlarına katlanmak zorunda olduklarını söyler. Kısacası, hocasıyla gönül ilişkisine girip de "dans sona erdiğinde" kalbi kırılan kadın, hukuğun koruması altında olmayacağını bilmelidir.³⁰ Ayrıca ideal durumda her ilişki öncesinde bu tür bilgilerin öğrenciye açıklanması gerektiğini önermektedir. Kısacası Sanger, ilişki biterse ne olacağına dair bir bilgilendirmenin gönüllü bir aşk sözleşmesinin temeli olduğunu ancak böyle bir bilgilendirme pek de mümkün olmadığı için en iyisinin hiç ilişkiye girmemek olduğunu savunuyor gibidir.

Şimdi, bu tartışmadan öğrenci-öğretmen arasındaki gönül ilişkilerine dair ne gibi sonuçlar çıkarılabilir? Bu ilişkinin içinde yer aldığı pedagojik ortamın kendine özgü bir yönü olduğu ve bunun gönül ilişkilerinin niteliğini üst-belirlediği açıktır. Bu tartışmada Gallop ve onu destekleyenler ile muarızları arasındaki uzlaşmazlık, bu özgün pedagojik bağlamın gönül ilişkileri üzerinde nasıl bir etki yarattığı sorusuna verilen farklı yanıtlardan kaynaklanmaktadır. Gallop'un muarızları, bu tür ilişkinin tipik olarak bir iktidar ilişkisi olduğunu ve bu nedenle aşk ilişkisini sakatladığını varsayarken, post-yapısalcı psikanalize yaslanan bir feminist olarak Gallop, aşk ilişkileri ile iktidar ilişkileri arasında kategorik bir karşıtlık görmediği gibi, bu aşk-iktidar-seks oyununun, kadınların da katılımıyla oynanan çok karmaşık ama aynı zamanda insani bir statüsü olduğuna inanmaktadır. Tez komitesindeki iki erkek hocasıyla yaşadığı cinsel ilişkiler hakkında şöyle yazmıştır:³¹ "dürüst olmak gerekirse, onları daha insani kılmak, daha kırılğanlaştırabilmek için onlarla yattım. Benim üzerimde o kadar fazla entelektüel güçleri vardı ki onları çıplak görmek istedim, aynen diğer erkekler gibi." Aşk, cinsellik ve iktidar ilişkilerinin nasıl da grift biçimlerde iç içe geçtiğini, ya da daha doğrusu aşk ve cinselliğin kendine özgü bir iktidar ilişkileri biçimi olduğunu, ayrıca bu oyunun içinde yer aldığı başka iktidar ilişkileri (burada pedagojik bağlam) tarafından üst-belirlendiği gibi aynı zamanda bu bağlamları da altüst etme, dönüştürme gücü olduğunu kabul edersek eğer, öğrenci-öğretmen ilişkilerindeki "normun" hiç de sanıldığı kadar tek biçimli ve mutlak olmadığını görürüz. Her tür öğrenci-öğretmen gönül ilişkisini somut durum ve karakterlerden bağımsız olarak

kadınlara zararlı bir güç ilişkisi olarak görmek, analitik ve politik olarak ufuk darlığından başka bir anlama gelmeyecektir.

Gallop'un konumunun kişisel ve istisnai bir durumu genelleştirdiği eleştirisi doğru değildir. Gallop'un cinsel arzu ile entelektüelliği cesurca birleştirmeye çalışan karakterinin ve yaşadığı ilişkilerin pek de yaygın olmadığını "acı bir gerçek" olarak teslim etsek de, Modleski ya da Sanger'in tarif ettiği olaylardaki naif kırılabilirlik ve saf beklentilerin de iddia ettiği kadar yaygın olmadığını söylemek gerekir. Bu iki uç örnek arasında çok farklı biçimlerde yaşanan, şu ya da bu saikle başlayan, hem kaygı hem haz veren, öyle ya da böyle biten, bir dönem süren ya da evlilikle sonuçlanan, tarafların farklı biçim ve düzeylerde tatmin olduğu ya da zarar gördüğü çok geniş bir insani ilişkiler alanı durmaktadır. Üstelik bu tür ilişkilerin genel bağlamını oluşturan daha genel toplumsal cinsiyet ilişkileri de tarihsel olarak hızla dönüşmektedir. Günümüzde, âşık olduğu hocasıyla, ancak kendi yaşamının ona sunarak (evlilik yoluyla onunkine de sahip olarak) özdeşleşme yaşayan romantik genç kadının yerine, not yükseltmek için hocasıyla yatan ya da her iki tarafın da gecelik ya da uzun süreli bir ilişkide eşitlendiği durumlar daha sıklıkla yaşanıyor olsa gerektir.³²

Bu tartışmadan çıkan temel sonuç hiç kuşkusuz, rızaya dayalı ilişkilerin taraflardan birinin zayıf ve rıza gösteremez olarak kabul edilmesine dayanan korumacı bir bakışla yasaklanmasının sözkonusu taraflara ve aralarındaki ilişkiye dair cinsiyetçi normları pekiştiriyor olmasıdır. Nitekim, Gallop kitabında "kadınları rıza göstermek hakkından mahrum etmek bizim arzulayan öznelere değil de nesnelere olma statümüzü pekiştirmektedir" diyerek buna karşı çıkıyordu. "Öğrenci evet derken aslında hayır demektedir" diye varsayan korumacı zihniyet ile "kadın hayır derken aslında evet demektedir" diyen tacizci mantığın ortak yanı kadının arzusunun inkâr etmeleridir."³³

Pedagojik İlişkinin Normu

Öğretmen-öğrenci arasındaki gönül ilişkilerine dair norm tartışması bir başka norm tartışmasına da bağlanmaktadır. Burada sözkonusu olan pedagojik normlardır ki Gallop ile muarızları arasındaki çatışma bu alana dair oldukça farklı kavrayışların var olduğunu gösterir. Üniversitelerde rızaya dayalı ilişkilerin yasaklanmasında son dönemde öne çıkan argüman olan "çıkar çatışması" yaklaşımı, öğrenci-öğretmen ilişkisine dair güçlü bir norm modelinin üzerinde temellenmektedir. Bu, özellikle romantik ilişkilerin sorun olarak kodlandığı ama aslında hesaba gelmeyen tüm insani ilişkilerin kesin, standart, acısız bir norma uydurulmaya çalışıldığı bir modeldir. Örneğin Modleski, çılgın ve vahşi Gallop karşısında kendi tutumunu ironik olarak "soğuk, ruhsuz ve makul" gibi sıfatlarla tanımlayarak, bir üniversite hocası olarak asolanın öğrencilere olabildiğince eşit davranmak olduğunu ve bunun için belirli ilişkilerin sınırlandırılmasında bir sorun olmadığını savunur.³⁴ Gallop, kitaba yönelik eleştirilere yanıt verirken bu modele ve norma karşı eleştirisini daha da keskinleştirmiştir. "Çıkar çatışması" yaklaşımının önerdiği makul olma çağrısına karşı, bir doktora danışmanı ile öğrencisi arasındaki "yasak" lezbiyen ilişki örneğini anlatarak şöyle yazar:³⁵

"Bu politika (rızaya dayalı ilişkileri yasaklayan) bir norma dayanarak bizleri düzenlemeye çalışırken, ben çok daha iyi bir ilişki adına bu düzenlemeye direniyorum. Ben bu aşırı örnekte, (yasak lezbiyen ilişki) bir ideal biçim, çalışma ile yaşamın, akıl ile beden, düşünce ile tutkunun onları çoğu zaman birbirinden ayıran çizgileri aşmış bir araya gelebileceklerine dair modası geçmiş bir romantik ilişki biçimi görüyorum. Bu ayrımlar ne yazık ki akademik hayatta çok normalleşmiştir. Bu üzücü norm üzerinde temellenen bir etik mi istiyoruz? Bu normu güçlendirecek politikalar mı istiyoruz? İdeal olanın peşinden gidecek kadar queer olanı cezalandırmak mı istiyoruz? (604).

Gallop, aşk ilişkileri alanında "romantik çift" neyse, eğitim alanında da tez danışmanlığı ilişkisinin aynı "queer" özelliği taşıdığını, her ikisinin de standart, kısa süreli, gelgeç ve mesafeli olana karşı tutkulu bağlılıkları ifade ettiğini savunur.³⁶ Ona göre, rızaya dayalı ilişkiler politikasının aşk ile pedagoji arasında mevcut olduğunu varsaydığı çıkar çatışması aslen pedagojiye içkin bir çatışmadır. Aşk olsun olmasın, tez danışmanı hiçbir zaman "nesnel" bir değerlendirmede bulunamaz, çünkü her zaman işin içine çok fazla dahil olmuş durumdadır, dolayısıyla asıl çatışma, aday desteklemek, onun kariyeri ve yaşamı için ona destek olmak ile çalışmasını "nesnel" olarak değerlendirmek arasındadır. Gelgeç, kısa süreli, gayri-şahsi ve kayıtsız pedagojik norma karşı tez danışmanlığı, norm olarak değil, en ideal biçim olarak değerlendirilmelidir. Sonuç olarak Gallop, "pedagojiyi, daha az maliyet hesabıyla, daha fazla romantik bir gözle" değerlendirmeyi önerir.

Pedagoji ile arzu ilişkisini benzer şekilde kavrayarak Gallop'a destek verenler de vardır. Örneğin Pellegrini, Gallop olayı üzerine yaptığı değerlendirmede rızaya dayalı ilişkilerin yasaklanmasının nasıl da pedagojinin dayandığı eleştirel öznellik fikrinin altını oyduğunu çok iyi gösterir.³⁷ Eleştirel aktörlük ile kastedilen "sınırlamaları ve bağlamları inkâr eden değil, onların içinden geçerek işleyen aktörlüktür."³⁸ Ona göre, öznenin ilk elden deneyimi ile özneyi (ve onun deneyimini) kuran koşullar arasındaki gerilim, pedagojinin üzerinde işleyeceği çok verimli bir gerilim oluşturmaktadır. Oysa üniversite, rızaya dayalı görünen ilişkileri, "mağdur olan" üçüncü tarafların da şikâyet edebileceği bir "yanlış bilinçlilik" haline getirirken, tam da bu gerilimi yok etmeye çalışmaktadır. Bu, özneyi, güçlendirmek ya da korumak adına onu inkâr etmek anlamına gelir. Üniversite politikasının gerisindeki yatan, "tekil bedenlerin aşağılık gerçeklerinden soyutlanmış, beden ile bilgiyi karşı karşıya getiren "nesnel" eğitim anlayışını" da eleştiren Pellegrini, bunun pedagojinin arzu ile özdeşleşme arasındaki etkileşimden doğan gücünü reddettiğini yazar. İdeal olarak pedagoji, öğrencinin öğretmenle kurduğu özdeşleşme ilişkisini, öğretmenin şahsına değil de öğretmenin arzusuyla özdeşleşmeye doğru yönlendirerek, öğrenme arzusunu kamçılar.³⁹ Sonuçta Pellegrini, hukuk dilinin, pedagoji ile arzunun ilişkisini, bu ilişkiyi hazırları ve risklerini tartışmak için uygun olmadığına işaret eder. Gallop olayından bir yıl kadar önce, ünlü feminist Bell Hooks da öğrenci-öğretmen arasındaki erotik ilişkileri tutkulu pedagoji adına savunan ve kendi kişisel deneyimlerinden de sözeden etkili bir makale kaleme almıştı.⁴⁰ Hooks da günümüzde kurban-mağdur olma üzerine çok fazla vurgu yapılıyor olmasının bir ihlal alanı olarak erotik olana pek az kültürel imkan tanıdığını, oysa bunun tahakküm siyasetinin altını oyabileceğini savunuyordu. Tutkulu pedagojinin erotik enerji yaratmasının çok mümkün olduğunu ve bunun disipline edilmesinin ya da yasaklanmasının doğru olmadığını ileri sürüyordu.

Sonuç yerine

Feministler, özellikle de akademideki feministler olarak, pedagojik bağlamda gerçekleşen gönül ilişkileri elbette pek çok açıdan ilginçtir. Bu kendine özgü ilişki biçimini hem kadınlık deneyimlerimizi anlamak ve toplumsal cinsiyet ilişkilerini analiz etmek hem de pedagoji üzerine düşünmek adına önemsemeliyiz. Ayrıca bu ilişkilerin cinsel tacizle örtüşen, kaynaşan ya da sonuçlanan biçimlerine dair de uyanık olmaya ve tartışmaya devam etmeliyiz. Gallop'un görüşleri tam da bu konuda, yani rızaya dayalı ilişkiler ile taciz arasındaki karmaşık dolaylımları ya da kolay geçişkenlikleri, örtüşmeleri göz ardı ettiği, kısaca rızanın ancak "görünüşte" olduğu durumları aydınlatmakta pek de faydalı olmadığı için eleştirilebilir elbette. Ben ise Gallop'un duruşunun bu tartışmayı ilerletmek açısından engelleyici değil de kışkırtıcı olarak görülmesi gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca Gallop'un tutumunu, kadınların arzularını tamamen hiçe sayan muhafazakâr-feminist bir eğilime karşı bir uyarı olarak da anlamlı buluyorum. Ancak bunu söylemek bizi kaygılandıran tek dinamimin muhafazakâr yorum olması gerektiği, ya da muhafazakârlaşma riskine karşı radikal bir bireycilik perspektifini sahiplenmemiz gerektiği anlamına da gelmiyor. Tüm bu konular bence çok daha derin biçimde tartışılmayı hak ediyor.

Ben bu kısa yazıda tüm bu konuları tartışmak yerine temel bir soruya yanıt aramaya çalıştım. Hatırlatmak gerekirse soru şuydu: Zorunlu heteroseksüelliğin hâkim olduğu erkek egemen toplumlarda, cinselliğin içerdiği tahakküm ve ayrımcılığa karşı hukuk yoluyla mücadele ederken neden ve nasıl oluyor da tam da karşı çıktığımız bazı normların yeniden üretilmesine ya da pekiştirilmesine yol açabiliyoruz? Yukarıdaki tartışmada da ortaya koymaya çalıştığım gibi bu sonuç, asıl olarak iktidar ile öznellik, faillik ve cinsellik arasındaki ilişkinin karmaşıklığını; normların işleyiş tarzını tam olarak kavramanın zorluğundan kaynaklanıyor. Çoğu zaman iktidar ile öznenin birbirine dışsal olduğunu, iktidar ilişkisinin olduğu yerde ne rıza ne de failliğin olamayacağını varsayıyoruz. Daha sıklıkla, bir ilişki içinde üstün olan tarafa aslında sahip olmadığı bir egemen güç atfederken bağımlı tarafı da tamamen edilgen olarak görüyoruz. Bu kavrayış, ezeli-ebedi bir ezen-ezilen ilişkisi içinde belirli cinsiyetçi normların kendilerini sürekli aynı şekilde ürettiğini varsaymamıza neden oluyor. Oysa Butler'ın göstermeye çalıştığı gibi, normların varlığı, sürekliliği ve gücü, iktidar ilişkileri içinde kurulan failler olarak öznelerin çok çeşitli bağlamlarda onları tekrarlamasına bağlıdır ki bu tekrarın hep aynı biçimde gerçekleşmesini ve hep aynı ilişkiyi yeniden üretmesini garanti eden bir zorunluluk yoktur.⁴¹ Tam tersine, faillik, belirli somut ilişkiler içinde konumlanan öznelerin normları farklı şekilde farklı anlamlar yükleyerek tekrarlamalarına, yani altüst edici tekrarlar yaratmalarına bağlıdır. Belirli bir pedagojik ilişki içinde, yani önceden belirlenmiş bazı normlar çerçevesinde, aralarında güç eşitsizliği bulunan insanlar arasında aşk ve cinsellik, tutkulu bağlılıklar, dostluklar yaşanmayacağını önceden yasal olarak kararlaştırmak demek, egemen normun güçlenmesine katkıda bulunmak demektir. Eşitlik ve özgürlük dinamiklerinin önünü açmak için, dönüştürücü arzuların gücünü tanımalı, onları görmezden gelmekten ufuk açıcı örnekler olarak

değerlendirmeli ve elbette bu arzuların özel bir mekânı olduğu, ancak belirli ortamlarda, belirli kişiler arasında varolabilecekleri fikrinden de vazgeçmeliyiz.

Son olarak Gallop'un soruşturmanın ardından yaptığı bir görüşmeden bir alıntıyla bitirmek istiyorum:⁴²
"Şuna inanıyorum ki üniversitelerin cinsel tacizle ilgili çok sert politikalar geliştirip bu politikaları hayata geçirmekte son derece başarısız olmalarının nedeni, cinsel tacizin tanımını pek çok kişinin aslında kötü bulmadığı şeyleri de içerecek tarzda genişletilmiş olmasıdır. Eğer rızaya dayalı ilişkileri cinsel taciz politikasına dahil ederseniz, ülkenin heryerindeki meslektaşların, şimdi ellilerinde olup da yirmi-yirmi beş yıl önce öğrencileriyle evlenmiş olan adamların, -son derece saygın ancak belki de biraz sıkıcı bir durum- cinsel taciz fikrine gülmelerini kolaylaştırmış olursunuz. Cinsel taciz cinsellik olarak görüldüğünde, herkesin resmi olarak kınadığı ama herkesin yaptığı bir durum ortaya çıkar ki cinselliğin kötü olarak görüldüğü bir toplumda olan şey tam da budur." (Talbot 1997)

- ¹Jane Gallop, *Feminist Accused of Sexual Harassment*, Duke University Press, Durham and London, 1997. Kitap henüz Türkçeye çevrilmedi. Ancak şu adresten on-line olarak ulaşılabilir: <http://www.ccebook.org/preview/0822319187/Feminist-Accused-Of-Sexual-Harassment-Public-Planet-Books>
- ²Gallop, *Feminist Accused of Sexual Harassment*, s.5
- ³Gallop, *Feminist Accused*, s.12-17.
- ⁴Gallop, *Feminist Accused*, s.10
- ⁵Gallop, *Feminist Accused*, s.28
- ⁶Gallop, *Feminist Accused*, s.32.
- ⁷Latince bir terim olan “quid pro quo”, bir şey karşılığında bir şey vermek anlamına gelir. Cinsel taciz bağlamında bu, istenmeyen cinsel yaklaşımlara belirli bir ödül ya da tehdidin eşlik ettiği durumlara işaret eder.
- ⁸Wisconsin Üniversitesi Politika Belgesinin ilgili bölümü şöyledir (1990 tarihli): “öğrencinin öğretmeninden duyduğu saygı ve güven ve ayrıca öğretmenin sahip olduğu iktidar gerçeği, öğrencinin öğretmenle gireceği bir gönül ilişkisi ya da cinsel ilişki konusunda gerçek bir tercih yapma özgürlüğünü büyük ölçüde azaltır... Tüm öğretmenler (instructors), bir iktidar simetrisinin varolduğu, görünüşte rızaya dayalı olsa da herhangi bir ilişkide ciddi risklerin sözkonusu olduğunu bilmelidirler”.
- ⁹Gallop, *Feminist Accused*, s.38.
- ¹⁰Gallop, *Feminist Accused*, s.39-48.
- ¹¹Gallop, *Feminist Accused*, s.51
- ¹²Taciz suçlamasına giden olayların yorumu için bkz. Gallop, *Feminist Accused* 53-57.
- ¹³Gallop, *Feminist Accused*, s.57.
- ¹⁴Gallop, *Feminist Accused*, s.76.
- ¹⁵Gallop, *Feminist*...s.77-80.
- ¹⁶Olayın gelişimi hakkında bkz. Gallop, *Feminist Accused*, s.81-86.
- ¹⁷Gallop, *Feminist Accused* s.86.
- ¹⁸Bardaki olayın gelişimi hakkında, Gallop, *Feminist Accused*, s.88-92.
- ¹⁹Gallop, *Feminist Accused*, s.92.
- ²⁰Gallop, *Feminist Accused*, s.101.
- ²¹Bu olaydan kalkarak Gallop’un kişisel ve akademik tarzına dair yazılmış geniş ve ayrıntılı bir analiz için bkz. M.Talbot, “A Most Dangerous Method”, *linguafranca.mirror.thienfo.org/Archive/method.html*. erişim tarihi: 27.04.2011.Hem Gallop hem de şikayetçi öğrencilerle görüşen yazar, olayın ayrıntılarına dair olabildiğince nesnel ancak nihai olarak Gallop’u destekleyen bir yorum yapmaktadır.
- ²²Talbot’un makalesinde Gallop’un lisansüstü öğrencileriyle yapılan görüşmelerde Gallop’un öğrencilerle ilişkisinin karmaşık boyutları ortaya konur. Çıkan sonuç, Gallop’un pek çok öğrencinin kaldıramadığı ancak kaldıranların da çok şey öğrendikleri zorlayıcı bir tarza sahip olduğudur. Makale, öğretmenlik otoritesi ile yakın ilişkiler arasındaki karmaşaya dair çok önemli noktalara işaret ediyor. Pek çok yorumun yanı sıra, lisansüstü öğrencilerin Gallop’a yönelik tepkilerinin arkaplanında sınıfsal bir sorun da olduğu yönündeki tespit çok dikkat çekici.
- ²³Bu konu hakkında, özellikle benim beslediğim kaynaklar olarak bkz. M.Foucault, *Cinselliğin Tarihi*, Ayrıntı, 2003; J.Butler, *Cinsiyet Belası*, Metis, 2008; J.Gallop, *The Daughter’s Seduction: Feminism and Psychoanalysis*, Cornell University Press, 1982.
- ²⁴Jane Gallop, “Resisting Reasonableness”, *Critical Inquiry* 25 (Spring 1999), s.601.
- ²⁵Tania Modleski, “Fight the Power: A Response to Jane Gallop, James Kincaid and Ann Pellegrini”, *Critical Inquiry*, 26 (Spring 2000), s.597.
- ²⁶Modleski, “Fight the Power”,
- ²⁷Carol Sanger, “The Erotics of Torts”, *Michigan Law Review*, May 1998, vol.96, Issue 6,
- Yale Hukuk Fakültesi, rızaya dayalı ilişkileri rıza sorunu üzerinden değil de kayırmacılık çerçevesinde düzenleme yoluna gitmiştir. Böylece diğer üniversitelerden farklı olarak bu tür ilişkiler çok daha kesin ve sert biçimde yasaklanmaktadır. İlgili belgede bu tür ilişkilerin, çıkar çatışmasına yolaçaacağı ve diğer öğrenciler için olumsuz bir ortam yaratacağı için eğitim sürecini tehdit ettiği ilan edilmiştir. Belge için bkz. www.yale.edu/hronline/careers/managers/shbroch.pdf
- New York Üniversitesi Hukuk Fakültesi, rızaya dayalı ilişkilere izin vermekle birlikte açıkça caydırma çalışır. Caydırma mekanizması ispat yükünün hocanın üzerine yıkılmasıdır. Eğer rızaya dayalı bir ilişkiye sonradan öğrenci tarafından taciz iddiası getirilirse, hoca öğrencinin rızasının gönüllü olduğunu ispat etmek zorundadır. Böylece Üniversite, “görünüşte” rızaya dayalı ilişkilerden şüphe duyduğunu açıklamış olmaktadır. Belge için bkz. www.nyu.edu/students/studentaffairs.
- ²⁸Tecavüz bağlamında rıza kavramının tartışması için bkz. Alev Özkazanç, “Siyaset, Hukuk ve Cinsel Suçlar: Assange olayı ve Hukukçu Feminizmin Eleştirisi”, *Fe Dergi: Feminist Eleştiri*, 4 sayı 1, 2012.
- ²⁹Sanger, “Erotics of Torts.?”
- ³⁰ Mahkeme iki farklı *quid pro quo* cinsel taciz türüne işaret eder. İlkinde işveren, teklif y Öte yandan Sanger, böyle bir kadının bilmesi gereken en önemli hukuki bilgi olarak özellikle şuna dikkat çeker: Amerika’da mahkemeler cinsiyet ayrımcılığı yasasının cinsel tacizle ilgili bölümüne dair şu yorumunu yapmaktadırlar. a da tehditini açıkça yapar, (benimle yatarsan ya da yatmazsan şöyle böyle olur gibi). İkincisinde ise önceden bir tehdit olmaksızın işveren bir cinsel teklifte bulunur, reddedildikten sonra çalışanı kovar ya da hayatını zorlaştırır ki buna misilleme denir. Mahkeme her ikisini de cinsel ayrımcılık olarak değerlendirmiştir. Öte yandan çalışanın daha önce işvereniyle yakın gönül ilişkisi yaşadığı durumlarda mahkeme, ayrılığın ardından yaşanabilecek kıskançlık, husumet, kötü muamele gibi duygusal tepkileri cinsiyet ayrımcılığı olarak görmediğini açıklamıştır.
- ³¹Gallop, *Feminist Accused*, s.42.
- ³²Günümüzde Amerikan Üniversitelerinde yaşanan cinsel ilişkilere dair çok hareketli iki tartışma blogu var. bkz. Dankprofessor’s Weblog: A Weblog examining sexual politics in higher education and beyond. Sex and the Ivy (<http://sexandtheivy.com/>).
- ³³Gallop, *Feminist Accused*, s.38.
- ³⁴Sanger, “Erotics of Torts”, ?
- ³⁵Gallop, “Resisting Reasonableness”, s.604.
- ³⁶Gallop, “Resisting Reasonableness”,s.607.
- ³⁷Pellegrini, “Pedagogy’s Turn: Observations on Students, Teachers and Transference-Love”, *Critical Inquiry*, 25 Spring 1999.
- ³⁸Pellegrini, “Pedagogy’s Turn”, s.620.
- ³⁹Pellegrini, “Pedagogy’s Turn”, s. 623.

⁴⁰Bell Hooks, "Passionate Pedagogy; erotic student\faculty relationships", *Z MAGAZİNE*, March, 1996, 45-51. Makalenin bir bölümüne Dankprofessor's Weblog'dan ulaşılabilir.

⁴¹Bkz. Butler, *İktidarın Psikik Yaşamı: Tabiyet Üzerine Teoriler*, Ayrıntı, İstanbul 2005 ve *Cinsiyet Belası*, Metis, İstanbul, 2008.

⁴²Gallop'dan aktaran Talbot, 1997.

Kaynakça

Butler, Judith. *İktidarın Psikik Yaşamı: Tabiyet Üzerine Teoriler*, (İstanbul, Ayrıntı, 2005)

Butler, Judith. *Cinsiyet Belası*, (İstanbul, Metis, 2008).

Foucault, Michel. *Cinselliğin Tarihi*, (İstanbul, Ayrıntı, 2003).

Gallop, Jane. *Daughter's Seduction: Feminism and Psychoanalysis*, (NewYok, Cornel University Press, 1982).

Gallop, Jane. *Feminist Accused of Sexual Harassment*, (Durham and London, Duke University Press, 1997).

Gallop, Jane. "Resisting Reasonableness", *Critical Inquiry*, 25 Spring (1999).

Hooks, Bell. "Passionate Pedagogy; erotic student\faculty relationships", *Z MAGAZİNE*, March, (1996). 45-51

Modleski, Tania. "Fight the Power: A response to Jane Gallop, James Kincaid and Ann Pellegrini", *Critical Inquiry*, 26 Spring (2000).

Özkazanç, Alev. "Siyaset, Hukuk ve Cinsel Suçlar: Assange Olayı ve Hukukçu Feminizmin Eleştirisi", *Fe Dergi: Feminist Eleştiri*, 4 sayı 1, (2012).

Pellegrini, Ann. "Pedagogy's Turn: Observations on Students, Teacher and Tranference-love", *Critical Inquiry*, 25 Spring (1999).

Sanger, Carol, "The Erotics of Torts", *Michigan Law Review*, v10.96, no.6, (1998).

İnternet Kaynakları:

Talbot, Margaret. "A Most Dangerous method", linguafranca.mirror.thinfo.org/Archive/method.html

Dankprofessor's Weblog: A Weblog examining sexual politics in higher education and beyond.
Sex and the Ivy (<http://sexandtheivy.com/>).

New York University Policies and Procedures: Bias and Harassment, Consensual Relations,
www.nyu.edu/students/studentaffairs.

Yale University, Policy on Teacher-Student consensual Relations, www.yale.edu/equalopportunity/policies.

University of Wisconsin, Consensual Relations Statement, www.uwgb.edu/hr/policies/consensual.